

A photograph of a rock face with red-painted figures. The rock surface is textured and shows signs of weathering, with some dark cracks and mineral deposits. The figures are painted in a bright red color and appear to be stylized human forms in various poses. The title 'VILLIJAMMI' is written in a red, serif font in the upper right corner of the image.

VILLIJAMMI

JAANA TOLONEN

VILLIJAMMI HOSSATOLOGIA

TEKSTI JA KUVITUS 2021 (C) JAANA TOLONEN

Pohjoisen heimoon kuuluvaa kaksi lasta, poika ja tyttö leikkivät keskenään. Molemmat pitivät piirtämisestä. He pitivät siitä niin paljon, etteivät vapaa-ajallaan muuta tehneetkään.

Villijammilla oli kirkkaan siniset silmät. Pojan paksut ja laineikkaat vaaleanruskeat hiukset pilkistivät poronnahkahatun alta.

Silva oli vihreäsilmainen. Tytön pitkät, vaaleat ja suorat hiukset ylettyivät vyötärölle saakka. Silvan äiti letitti ne joka aamu kiinni. Mutta päivän mittaan koko ajan liikkeessä olevan tytön liukkaat hiukset eivät pysyneet leteillä, vaan ne irtoilivat kuin peikkolapsella konsanaan.

Matkalla pohjoisesta kohti Hossaa he piirtelivät lumeen ja hiekkaan. Mutta aina he joutuivat pettymään, koska tuuli tuli ja pyyhkäisi kuvion pois. Samoin kävi lumessa, säälimätön lumipyry sekoitti kuviot aina alleen. He kokeilivat sormella piirtämiseen apuna erilaisia aineita, kuten verta ja sylkeä. Mutta sitten aina tuli vesisade, ja huuhtoi kuviot mennessään. Miten monta mahtavaa kuviota he olivatkaan tehneet ja menettäneet.

Matkallaan he kasvoivat ja varttuivat. Lannistumatta he testasivat kaikenlaista erilaista yhdistelmää, millä saisi jäljen kiven pinnalla pysymään. Heimon vanhimmat olivat yrittäjähenkisistä lapsistaan ylpeitä. ”Sitkeys palkitaan”, he rohkaisivat.

Iltaisin vanhemmat leikittivät lapsiaan nuotion ääressä. He arvosti yhdessäoloa ja rauhallista eloa. Yhdessä he valmistivat ja nauttivat maittavat ruuat. Jokaisella heimon jäsenellä oli oma erikoisosaamisensa. Sitä he kunnioittivat. Ja jos joku tarvitsi apua, niin he auttoivat.

Heimon vanhimmat kertoivat nuoremmille esi-isiltään kuulleita tarinoita. He olivat kertoneet, että päivisin uljas timanttisarvinen poro oli johtanut heidän taivaltaan.

Iltaisin ja öisin valonoppaiksi oli vaihtuneet kultahehkuiset porot. Nämä porot olivat saattaneet esi-isät rikkaille ja hedelmällisille maille.

Nämä tarinat olivat juuri se syy, miksi he olivat lähteneet kohti tuota unelmien paikkaan esi-isiensä lailla. Heiltä he olivat kuulleet sen mahtavista maisemista, jylhistä kanjoneista, sekä kirkkaista kalaisista vesistä. Yhdessä he lähtivät yrittämään parempaa elämää paremmille maille.

Iltanuotiolla lapset kuuntelivat muiden mukana tarinoita ja soittivat pajupilleillään niin kauan kunnes aurinko laski mailleen.

Viimein heimo pääsi kevättalven auringon paistaessa perille unelmiensa paikkaan. Kuten isovanhempansa olivat paikkaa kuvailleet, niin korkeat mäet ja syvät kanjonit halkaisevat heidän kulkuaan kuin jättimäisen maan selkäranka. Kaunis ja jylhä ylänkö oli pystysuoraa kallioseinämää vastapäätä. Järvi niiden välissä. Sitä pitkin he olivat laaksoon saapuneet. Päällikkö ohjeisti heimoa pystyttämään kodan nuotioineen niemeen sekä metsästämään syötävää.

Villijammi ja Silva kävelivät järven jäätä pitkin lähellä olevan suuren kallioseinämän luokse. Hanki kesti mukavasti kulkijoita. Jää oli paikka paikoin lumeton, jolloin he näkivät suuria ahvenia uiskentelevan jään alla. Aurinko paistoi kirkkaasti. He katselivat kallion kimmeltävää sileää pintaa. Se houkutteli heitä piirtämään.

He olivatkin jo keksineet uuden takuuarman punamultasekoituksen, joka oli tähän asti pysynyt kiven pinnalla parhaiten. Se sisälsi kananmunan keltuaista, verta sekä punamultaa. Muut heimon jäsenet metsästivät parhaillaan poroa, joten samalla poika ja tyttö saivat sopivasti lämmintä verta väriseökseensa. Piirrettäessä sormetkaan eivät kohmettuneet sen lämmön ansiosta.

Aurinko paistoi heidän takaa lämpimästi. Samalla säteet kuivattivat piirretyt kuvat ikuisesti kallioon. Kiveen tallennettiin koko heidän matkansa, mitä kaikkea siellä maan ja taivaan välillä olikaan tapahtunut. Näin piirrokset taltioituivat ja niistä tuli heidän perinteidensä ja kulttuurinsa testamentti.

Seuraavana kesänä he huomasivat, kuinka värikallion järvessä peseytyminen uudisti sinne muuttaneiden asukkaiden terveyden ja voimat. Ensin he olivat ihmeissään mikä ihme heihin oli iskenyt, koska uudessa sairaudet ja kivut tuntuivat huuhtoutuvan veteen.

Sittemmin kaikki sen äärellä asuvat tunsivat järven tervehdyttävän taian. Uiminen latasi kaikkien hyvät energiat ja huuhtoi samalla huonot pois.

Kauniit lumpeet kukkineen kasvoivat järven reunamilla kuin pitsireunus sinisessä liinassa.

Heimon vanhimmat oikein tähdensivät, että kannattaa heilutella jalkoja lumpeen alla kasvavien heinien seassa. Nimenomaan nämä heinät imevät kolotuksen ihmisestä pois, vieden sen syvälle raskaan pohjamudan syövereihin ikuisiksi ajoiksi mätänemään.

Niinhän siinä kävi, että Villijammi ja Silva rakastuivat toisiinsa ja perustivat perheen. Kihlajaisia vietettiin koko heimon voimin.

Kukaan ei ollut koskaan ennen nähnyt niin suurta timanttia kuin Silvan sormuksessa oli. Sitä kävivät kaikki ihastelemassa.

Kätköstä, vastasi Villijammi uteluihin mistä moisen oli löytänyt.

Hääjuhlaa viettiin heinäkuun helteillä monta päivää.

Häiden jälkeen nuori morsian oli jotenkin huonovointinen ja kireä. Aamulla ruokakaan ei maistunut. Mahassa oli vellonut ja kurkussa oli tuntunut olevan jokin epämiellyttävä tulppa, mikä ei ollut lähtenyt nielemälläkään pois, vaan aina oli noussut puristamaan.

Heimon leipurina Silva oli tottunut pitämään vasemmassa kädessään kaulinta. Se oli heidän keskuudessaan ollut juuri se kuuluisa niin sanottu "naisen ase". Itkuisin silmin hän kertoi tehneen mielen paukuttaa sillä kaikkia, jokaista ja vielä kerran kaikkea. Ja sen mieliteon jälkeen häneltä purkautui iso ja lohduton itku. Siinä ei tuntunut olevan mitään tolkkua, kun hän oli yksin kontallaan lumihangessa vollottanut.

Viimein hän rohkaistui ja kertoi tästä olostaan kodan vanhimmalle ja viisaammalle muorille. Asiahan selvisi siltä istumalta. Nuori morsian oli pieniin päin. Sen jälkeen itkettiin taas, mutta ilosta.

Sittemmin kaulin on vaihtunut toisiin työväliseisiin ja askareet ovat keskittyneet pienten vaatteiden tekoon. Villijammi teki puusta morsmaikulleen punaiset helmet lahjaksi iloisten uutisten kunniaksi.

Eräänä pakkastalven aamuna satoi hiljalleen muutamia vesipisaroita. Silva oli ihailmassa niitä kun hän tunsu kovan potku kylkiluissaan ja kiristävän poltteen vatsassaan. Synnytys oli alkanut. Pian pieni ja vanterra poika oli äitinsä käsivarsilla.

Siihen aikaan lapselle annettiin vallitsevan ilman mukaan nimi. Joten nyt pienen sadekuuron mukaan annettiin pojalle nimeksi Äppö.

Sittemmin Villijammi ja Silva saivat ainakin tusinan lapsia. Isä oli lapsistaan niin onnellinen, että halusi ilahduttaa heitä jokaista heidän syntymäpäivänään antamalla itsetekemän lahjan. Isä oli taitava piirtämään kiveen kuin kiveen erilaisia hahmoja, kuten pupujusseja ja kettuja. Niistä naapurikodan lapsetkin tykkäsivät ja toivoivat saavansa sellaisia lahjaksi.

Asuinalueen maisemat järvineen olivat moninaiset. Villijammi tutki paikkoja mistä löytyi mitään. Noin neljän päivän kävelymatkan päässä kotikodasta etelään hän löysi järven, jonka salmi oli pullollaan lihavia ja kirkassuomuisia siikoja. Hän pyydysti niitä ja perkasi varovasti suomuja irti niin, etteivät ne menisi rikki. Hän päästi kelluvat suomut virran mukana huuhtoutumaan salmen pohjukkaan. Siinä samalla ne puhdistuivat.

Lahjaideoita kyselevät löysivät Villijammin ohjeella: ”Siellä missä on suomuinen salmi.” Paikalle saapuessaan he löysivätkin järven, jonka salmi oli täpötäyteen lastattu kelluvia kimmeltäviä suomuja. Niin tuo paikka sai Suomussalmi -nimensä.

Villijammi oli kekseliäs ja yritteliäs. Häneltä toivottiin ja tilattiin kaikenlaisia koruja, mm. puisia solkia ja kaulakoruja, sekä kirjaittuja porontaljoja. Hänen keksintöään oli mm. nahasta tehty esiliina, jonka edessä oli suuri tasku. Mutta kesähelteellä se oli turhan painava ja liian lämmin. Joten hän jatkojalosti siitä pienemmän vyölaukkuversion.

Kerran Villijammin puheille tuli mies, jolla oli huolia. Mies oli antanut lapsilleen käpyeläimiä lahjaksi, mutta lapsille oli tullut riitaa, mikä kuului kenellekin. Villijammilta löytyi ongelmaan ratkaisu. Hän koristeli käpyeläimet siian hohtavilla somuilla. Jokaisesta tuli erilainen ja lapset tunnistivat omansa. Mies oli onnellinen, joten hän maksoi ruhtinaallisesti hienot ja koristeelliset käpyeläimet pinkalla oravannahkoja.

Näin se Villijammin kauppa eteni ja kasvoi kuin itsestään. Yrittäjähenkisen kun oli ja osasi kuunnella asiakasta.

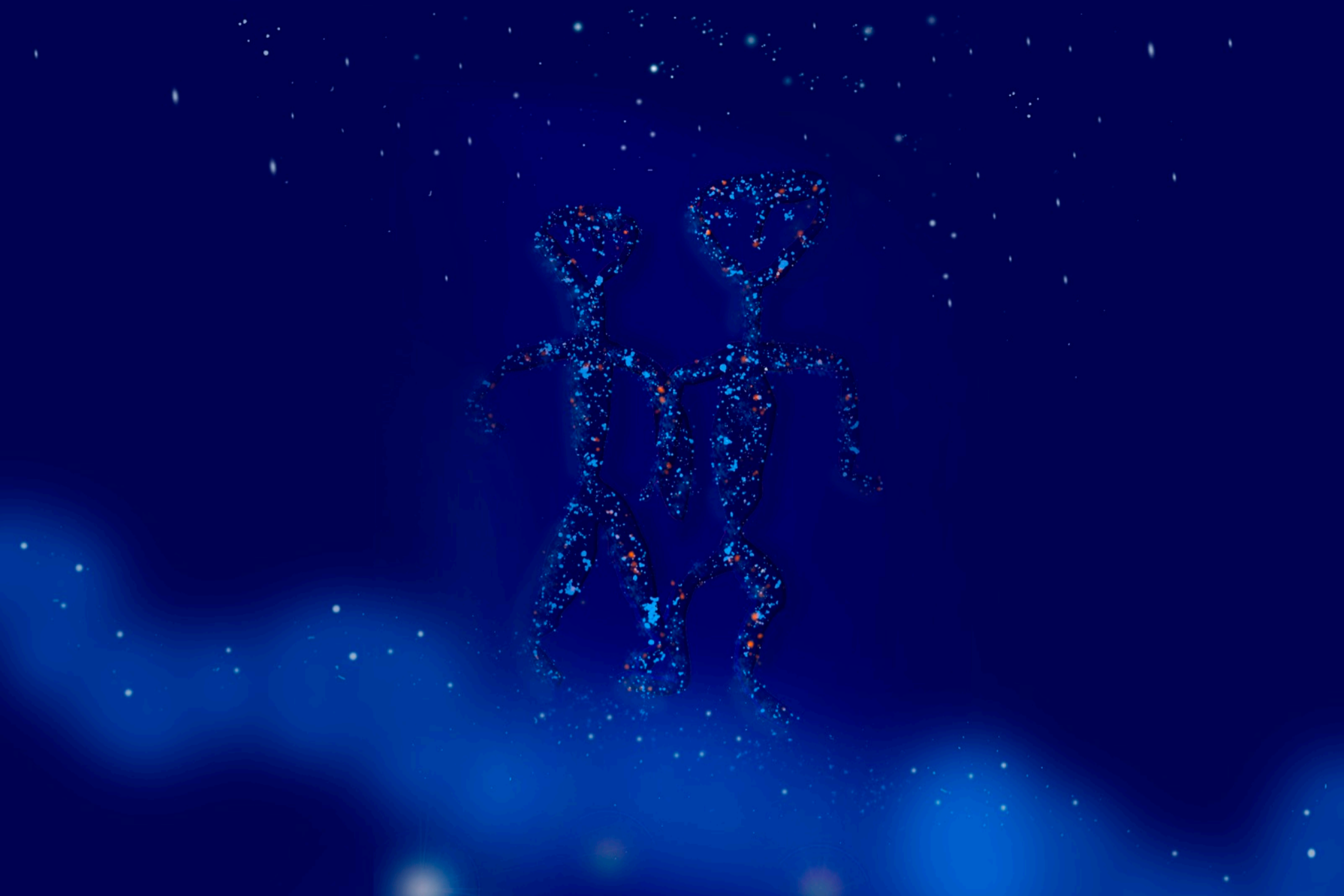
Seuraavana talvena Villijammin itse tehdyt karvapohjasukset saivat väistyä ladulta, koska hän hankki uudet lykkimet naapurikodan mieheltä. Vanhoihin lykkimiin oli tullut kilometrit jo täyteen, jonka vuoksi ne alkoivat hajota käytössä. Nämä uudet olivat täysin erilaiset kuin hänen vanhat välineensä. Hänen mielestään nämä uudet HossaSet -mallistoon kuuluvat lykkimet olivat uskomattoman liukkaat sileiden pohjien ansiosta. Sellaiset olivatkin aivan uutta koko laaksossa.

Tästä eteenpäin matkat taittuivat puolta nopeammin kuin ennen vanhaan. Villijammi oli nopea ja sutjakas lykkijä. Hän kertoi ja opasti mielellään muillekin uusia vinkkejään hankiseen taivaltamiseen, koska kautenhan hän oli tässä maailmassa lykkinyt lumessa kuin kukaan muu.

Luutimet taas keksittiin ihan vahingossa talven ollessa aluillaan. He olivat teurastamassa hirveä ja puhdistivat sen lihaa ja luita. He huuhtelivat niitä virtapaikassa ja nostelivat palaset heitä kannattelevan jään päälle. Irtonaiset märät luut olivatkin niin liukkaat että ne lipsuivat heidän käsistään ja karkasivat sileää jäätä pitkin. Isot miehet joutuivat juoksemaan niitä kiinni. Aina jonkun jalka osui vahingossa potkaisten luuta eteenpäin. Miehet koettivat hypätä luiden päälle makaamaan, että saisivat ne pysäytettyä. Rannalla olevat lapset nauraa kihersivät, kun isien matka luutimien päällä jatkui eteenpäin vinhaa vauhtia.

Sen jälkeen luita alettiin käyttää jalkojen ja rekien alla. Poronahkatossun alle laitettiin ensin puinen levy ja sen alle luut, jotka sidottiin nahkaremmillä tiukkaan jalkoihin kiinni. Ja jotta päästiin eteenpäin, niin työnnettiin puukepillä vauhtia.

Terävillä hirven ja poron sarvilla saatiin myös kaivettua reikä jään läpi. Saatiin vettä, päästiin uimaan sekä kalastamaan.

Eräänä iltana Villijammi ja Silva katselivat taivaalla tuikkivia tähtiä ja räiskyviä revontulia. He ihastelivat taivasta ja miettivät ääneen, missähän kaikkialla maailmassa tämä näkyykään?

Mutta eivätpä tienneet Villijammi eikä Silva, että Egyptissä pyramidien seinille kirjoittava kirjailijakaima istui ulkona kivikuution päällä ja mietti samaan aikaan samoja asioita. Hänkin katseli kirkasta tähtitaivasta ja mietti minne saakka tähtivyö yltääkään. Ketkä kaikki sen näkivät ja mitä siellä maailman kolkassa juuri tällä hetkellä tapahtuikaan?

*Villijammi somettaa Omena etälaitteella ja kyselee Egyptissä pyramidien seinille kirjoittavalta kirjailijakaimalta kuulumisia.
Takuuvarmat kivenmaalauksainesten reseptit on saatu jaettua.*

Villijammi ja Silva miettivät elämää ja mitä jälkiä he voisivat jättää tähän suureen maailmaan.

Villijammia askarrutti: "Mitä minusta jää jäljelle kun kuolen?"

Silva sanoo samalla lohduttaen:

"Sitäpä ei kukaan osaa ennustaa. Toisaalta yhtä arvokasta on se, mitä jälkiä meihin itseemme on jätetty. Mitä aiemmin eläneet ovat jättäneet? Mitä jälkiä meihin meidän eläessämme jätetään? Ihan pelkästään se, kuinka jonkun kosketus tekee vaikutuksen. Se jättää muistiin jäljen. Kuinka sinun ja lasten vierellä oleminen on minuun vaikuttanut? Me olemme toistemme kokoamia mosaiikkeja tässä suuressa maailmankaikkeudessa."

Villijammi kääntyy Silvan puoleen, ottaa kädestä kiinni ja katsoo syväälle hänen silmiinsä: "Sinun sisälläsi virtaa aitoa kultaa, kuten tuossa jäätyneessä heinänkorressa."

Joka kesä muhkeat juhannusruusut kukkivat Silvan puutarhassa.

Jyrkästä ja kallioisesta kanjonista tuli heille pyhä paikka. Se edusti elämän alkua. Se oli myös pyhä paikka haudata kuolleet. He uskoivat, että kallioille hautaaminen oli keino mennä takaisin elämän alkuun. Syrjäisessä paikassa säilyi myös hautarauha, koska paikka oli jokseenkin luoksepääsemätön ja itsestään itseään suojeleva.

Villijammi oli ylpeä kalliomaalauksistaan ja egyptiläinen oli samoin omista kirjoituksistaan. Mutta kumpikaan eivät osanneet arvata, että he molemmat olivat todella suuren ja ainutlaatuisen asian keskiössä.

Ne asiat mitä he olivat tehneet tultaisiin muistamaan ja näkemään tuhansien ja tuhansien vuosien päästä. Koska niitä kumpaakaan ainutlaatuista tapahtumaa ei ole missään muualla maailmassa, kuin siellä missä he juuri sillä hetkellä seisoivat.